

HA'AMAU'R'A

TōRo'A FENUA E TAIROTO

NA HEA E FA'A'OHIPA I TEIE PUTA ?

Iaora,

Tē hina'aro nei 'oe e ha'amau i tā 'oe taiete fa'a'apu, fa'ahotu moana e aore rā tautai tairoto e, e rapa'au anei i tā 'oe mau hotu , tē ui nei tō 'oe mana'o. Te fā a teie puta o te tauturura'a ia 'oe e te arata'ira'a ia manuia tā 'oe 'ōpuara'a.

1

FA'AINEINE I TĀ 'OE TAIETE

- la noa'a te :
 - mau mata'i e tano
 - fenua e aore rā te tuha'a fenua miti
 - tuatāpapara'a mata'i e faufa'a a tā 'oe 'ōpuara'a

2

TĀ 'OE MAU HOROHORORA'A

- la noa'a te :
 - tauturu ha'amau taiete
 - mau parau fa'ati'ara'a a terera'a 'ohipa
- Fa'a'ite i tā 'oe 'ohipa
- Mā'iti i te huru tute
- Mā'iti i te tuha'a pāruru tōtiare
- 'Aufau i tā 'oe 'ōpuara'a
- Tihepu i te mau rave 'ohipa

NĀ 'OE I TEIE NEI,
FA'AITOITO !

> HONO

E FA'AINEINE AU I TĀ'U TAIETE

1.	TE MAU MATA'Ī TANO	PAGE 06	
2.	E FENUA E AORE RA E TUHA'A FENUA MITI ?	PAGE 08	
3.	E AHA TE MAU PARAU E HINA'AROHIA NŌ TE TUATĀPAPARA'A MATA'Ī E FAUFA'A O TĀ'U 'ŌPUARA'A ?	PAGE 10	
4.	HI'OPO'ARA'A FĀITO 'ITE HOU A HA'AMATA I TE HOROHORO NŌ TĀ'U 'ŌPUARA'A	PAGE 14	
5.	E ANI AU I TE TAUTURU ICRA	PAGE 16	
6.	E ANI AU I TE MAU PARAU FA'ATI'ARA'A A TE RERA'A 'OHIPA	PAGE 18	
7.	E AHA TE PAPA TURE RIMAHĀ'A E MĀ'ITI ?	PAGE 20	
8.	E MĀ'ITI AU I TĀ'U HURU TUTE	PAGE 22	
9.	E 'AUFAU VAU I TĀ'U TUHA'A PĀRURU TŌTIARE NŌ TE	PAGE 24	
10.	E 'AUFAU VAU I TĀ'U 'ŌPUARA'A (MONI TURU E TĀRAHU)	PAGE 26	
11.	E MĀ'ITI, E TIHEPU VAU I TE RAVE 'OHIPA	PAGE 28	

E RAVE AU I TE MAU HOROHORORA'A

1. TE MAU MATA'I TANO NŌ TĀ'U 'ŌPUARA'A

Noa atu e aha tā'u 'ōpuara'a, e 2 mata'i e fa'ahepohia :

TE MAU MATA'I HOTURA'A E TAPIHO'ORA'A

E

TE TI'A'AURA'A TAIETE

(Tai'ora'a faufa'a-ti'a'aura'a,
'ohipa rorouira e ture 'ohipa)

E noa'a e :

- Parau tū'ite fa'a'apu :
Parau tū'ite tuarua nui (BAC), parau ha'apāpūra'a, parau tū'ite tōro'a hau a'e (BTS). E aore rā parau tū'ite rātere tūea
- Ha'api'ira'a tōro'a parau tū'ite 'ore e tano e te 'ōpuara'a
- Ravera'a tōro'a maoro e tano e te 'ōpuara'a

la noa'a teie mau mata'i, tē vai nei :

Te ha'api'ira'a tōro'a

Tumu parau « Ua 'ite au i te niu mata'i nō te hotura'a e te tapiho'ora'a ».

Ha'apā'arira'a tōro'a

Maorora'a : E tūea e tā'u 'ōpuara'a

Maorora'a : la au i te fāito ha'api'ira'a tōro'a e tano. la au i tā 'u ravera'a tōro'a maoro i te ha'amatara'a i roto i te 1 taiete hotura'a e tūea e tā'u 'ōpuara'a.

o VAI TĒ
TAUTURU MAI ?

> CFPPA

> SEFI

> CMM PF

> DPAM

> CFPPA

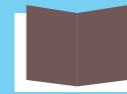
> CCISM

> SEFI

> FARE HA'API'IRA'A
TŌRO'A 'Ē ATU

E noa'a e :

- BAC Fa'a'apu, ES e aore rā STMG
- Ha'api'ira'a tōro'a parau tū'ite 'ore e tano e te 'ōpuara'a (e aore rā parau tū'ite rātere tūea)
- Ravera'a tōro'a maoro e tano e te 'ōpuara'a

Ha'api'ira'a tōro'a

Ha'amaura'a e ti'a'aura'a taiete

Maorora'a :

E tūea e te 'ōpuara'a

2 FENUA E/E AORE RĀ FENUA MITI ?

TEI NI'A I TE FENUA TĀ'U 'ŌPUARA'A

- Ua 'ite au te rahi o te fenua nō tā'u 'ōpuara'a.

E FENUA TĀ'U

E tāpe'a vau i te parau fatura'a fenua e aore rā te parau tārahura'a nō te mau tuha'a i muri mai o tā'u 'ōpuara'a.

AITA TĀ'U E FENUA

E tārahu vau

- I te fenua unuma :**
E rave au i te hō'ē parau tārahura'a fenua fa'a'apu tau roa mā te ha'apāpū e rave au i te 'ohipa fa'a'apu i ni'a i te fenua.

- I te fenua fa'a'apu :**
E ani vau i te DAG.

- I te fenua a te Hau :**
E ani vau i te DAF.

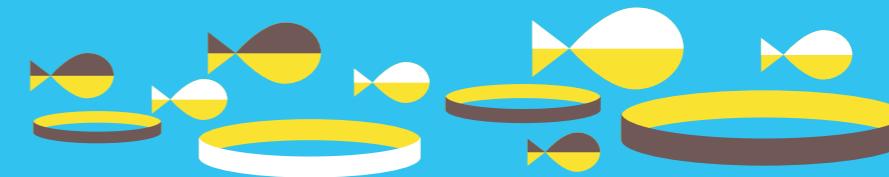
E ho'o mai au

A ara, e hi'o vau e ti'a anei ia fa'a'apu i ni'a i te fenua.
(Ha'amāramaramara'a i te 'oire).

E 'ŌPUARA'A 'OHIPA MOANA TĀ'U

> DRMM ou DAF

- Ua 'ite au i te rahi o te ārea moana nō tā'u 'ōpuara'a.
- 'E'ere e ho'aho'a pāruruhia (ia 'ore e 'ite, a haere atu i te DIREN).

E HA'AMAU VAU I TE HŌ'Ē HA'APUA, HŌ'Ē 'ĀUA I'A E AORE RĀ HŌ'Ē FA'A'APURA'A HOTU MOANA :

E tītauhia vau ia ani i te fa'ati'ara'a fa'aeara'a auta'a (AOT) i ni'a i te fenua miti a te Hau (Ha'amāramaramara'a i te DRMM).

Aita te mau ha'apua e te mau 'āua i'a e fa'ati'ahia i Tahiti e Moorea nō te rahi o te tautai. E tītauhia ia noho i ni'a i te motu nō te parau fa'ati'a.

HA'AMAU I TE 'ĀUA FA'A'ANA'ANATAE ('ĀUA MAU) :

E ani nā muu vau i te fa'ati'ara'a fa'aeara'a i ni'a i te fenua miti ta'a ē a te Hau (Ha'amāramaramara'a i te DAF).

Ua tā'ōti'ahia te rahi o te mau 'āua : 30m² nō Ni'a mata'i, Tuha'a pae e Matuita ; 50m² i Raromata'i, 100m² i Tumaotu Maareva.

IA TANO TE FENUA I TĀ'U 'ŌPUARA'A, E HI'O VAV :

- E ti'a anei ia patu, ia fa'anaho i te fenua.
- I te mau mea fātata e te repo.
- I te mau fenua tāpiri (nō te mau fenua fa'a'apura'a piō e te mau fa'a'amura'a 'animara).
- Te rahi o te fenua.
- Te huru o te fenua (e 'auti'a anei)
- E pape anei
- Te porūmu i te fenua : 'ē'a i te fenua, e mea 'ōhie anei nō te 'āfa'i atu i te

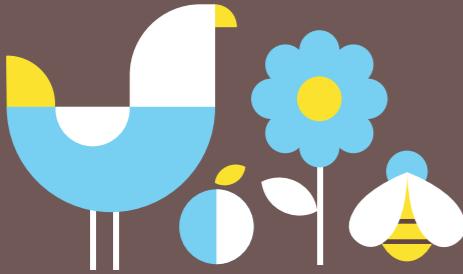
IA TANO TE ĀREA MOANA I TĀ'U 'ŌPUARA'A, E HI'O VAV :

- Te mea e hina'arohia nō te 'āua mau.
- Te mau mea fātata.
- Te mau mea tāpiri.
- Te rahi o te fenua miti fa'aauhia.
- Te 'ē'a i te fenua miti fa'aauhia.

3. TE MAU PARAU NŌ TE TUATĀPAPARA'A MATA'Ī E FAUFA'A O TĀ'U 'ŌPUWARA'A

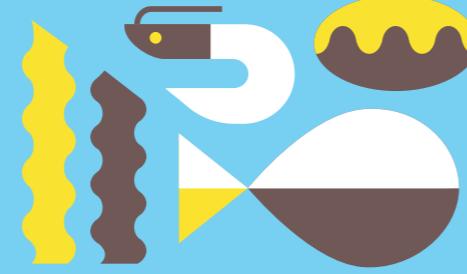
1. E AHA TĀ'U E HINA'ARO E FA'AHOTU E, E HO'O ?

TĀ'U E HINA'ARO E FA'AHOTU

Hotu fenua

- Mā'a tupu
- Mā'a hotu
- Mā'a tāmā'a : a'a e tano ia 'amu
- Tiare
- Rā'au
- Ha'ari
- Fa'a'amura'a 'animara
- Fa'a'amura'a manu meri
- Vānira
- Rā'au fa'ano'ano'a e rapa'au
- Te tahī atu

Hotu moana

- Tautai tairoto
- Fa'a'amura'a 'īna'i moana (i'a, 'oura, pāhua ...)
- Fa'a'apura'a rimu
- Te tahī atu

E FĀITO VAU I TĀ'U FA'AHOTU

- E aha te rahira'a fenua tā'u (e m²) ?
- E hia hotu nō te fa'ahotura'a (e aore rā e fa'a'apu, e aore rā e tai'a ...) ?
- E aha te fāito moni o tā'u e ho'o ?

2. E AHA TE RĀVE'A FA'AHOTU TĀ'U E MĀ'ITI ?

Fa'ahotura'a i ni'a i te fenua

- I roto i te repo
- I rāpae i te repo
- Mā te tāfare 'ore
- I raro i te tāfare e aore rā i roto i te fare fa'a'amura'a

Fa'ahotura'a moana

- Ha'apuna i ni'a i te fenua
- Pāfata i roto i te moana...

3. E AHA TE HURU FA'AHOTURA'A TĀ'U E MĀ'ITI ?

- Tei mātauhiā
- Mā te pāruru i te arutaimareva
- Piō

4. E RAPA'AU ANEI VAU I TĀ'U MAU HOTU EI :

- Hotu nō te tāmā'a ?
- Hotu nō te fa'a'una'una e te rā'au rapa'au ma'i ?
- Ha'apori fenua ?
- Te tahī atu ?

5. E RIRO ANEI TĀ'U 'OHIPA EI MONI FAUFA'A NĀ'U

- Tumu ?
- Fa'anava'i i te tahī moni faufa'a ?

○ VAI TĒ
TAUTURU MAI ?

> DAG, CAPL
'Ohipa tāmau

> DRMM
'Ohipa tāmau

> Services publics :
DAG, CAPL ou DRMM

> 'Ohipa tāmau

> Organismes de
certification bio

> DAG, CAPL
Taiete rave 'āmui DRMM

> CCISM, CAPL,
'Ohipa tāmau

6. E HI'OPO'A VAU I TE MĀTETE :

O vai tā'u mau hōani ?

- Fare toa
- Ta'ata
- Fare tāmā'ara'a
- Mātete...

E aha tō rātou mau hia'ai ?

- Rahira'a, ārea tau.
- Pū'ohu (pū'ohu, fāri'i, 'ete iti)

Nā hea e ha'afaufa'a i tā'u mau hotu ?

- Fa'ata'a'e i te tahī atu mau taiete
- Ha'apuorora'a 'itehia (tītēti tāpā'o, 'iri fa'aara, pū'ohu...)
- Fa'atānira'a (natirēni tōtiare, ve'a, 'āfata teata...)

Nā hea vau e 'āfa'i i tā'u mau hotu ?

- Ho'ora'a rahi e/e aore rā tāta'i tahī
- Ho'ora'a i te vāhi fa'a'apura'a e aore rā 'āfa'i atu (e pere'o'o anei ?)

7. NĀ HEA VAU E 'AUFAU I TĀ'U 'ŌPUARA'A ? E FERURI VAU I TE HŌ'Ē « TĀPURA FAUFA'A » :

E TĀPURA VAU I TE MAU MEA ATO'A TĀ'U

- Fenua
- Fa'anahora'a
- Patura'a
- Tauihā'a 'ohipa e mauihā'a
- Huoro rau e tao'a e 'amuhia (hi'ora'a : huoro, mā'a...)
- Faufa'a moni
- Pu'era'a

E HA'AMAU VAU I TE FĀITO MONI

E fārerei au i te mau ta'ata ho'o tao'a a ani ai i te mau fa'ata'ara'a tao'a ho'o.

E 'IMI AU I TE MONI

- E 'aufau anei au i te tā'ato'ara'a e aore rā i te tahī tuha'a o tā'u 'ōpuara'a ?
- Ia 'ore, o vai te tārahu mai i te moni ? (feti'i, fare moni, SOFIDEP, ADIE...)
- E aha te mau tauturu e vai nei ? (DAG, DRMM, DGAE)

o VAI TĒ TAUTURU MAI ?

> CCISM, CAPL,
'Ohipa tāmau

8. E AHA TĀ'U 'ĀPĪ ?

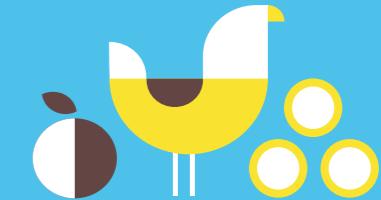
E tāpura vau e, e tai'o vau i tā'u mau ha'amau'ara'a e, e tai'o vau i tā'u faufa'a ho'o. Te nūmera ta'a 'ē o te « tai'o hōpe'a » ia, e fa'a'ite mai i te moni 'āpī o te 'ohipa. E fa'aineinera'a teie i te « tai'ora'a ha'afaufa'ara'a i mana'ohia ». E mea faufa'a teie tuha'a ia 'ite e 'āpī anei tā'u 'ōpuara'a.

UTA'A E AORE RĀ HA'AMAU'ARA'A

Uta'a fa'ahotura'a

- **Uta'a tāmau :** tārahu fenua/fare, parau pāruru, niuniu, morī pere'o'o, uira...
- **Uta'a mau 'ore ia au i te rahi o te 'ohipa :** ho'ora'a mai i te mātēria tumu (huero, pori, mā'a 'animara...)
- **Uta'a rave 'ohipa :** moni 'āva'e, uta'a tōtiare (moni tuha'a CPS)
- **Tute :** TVA, CST fa'a'apu, tute...

HO'O HOTU E AORE RĀ TAI'O FAUFA'A HO'O

Tā'ato'ara'a o te mau ho'o hotu e aore rā 'ohipa tāmoni

- **Hi'ora'a ho'o hotu :** ho'ora'a tomāti, huero moa, i'a...
- **Hi'ora'a 'ohipa tāmoni :** vaerera'a, 'ohipa o te repo...

Uta'a moni

- **Fa'aho'ira'a moni tārahu**
- **Fa'aho'ira'a i te fa'atupuha'ara'a**

A

TĀ'ATO'ARA'A O TE MAU UTA'A

$$\bar{H}OPE'A\ MAU = (B - A)$$

E mea ti'ahau te tai'o hōpe'a

> E 'aufauhia vau e te 'ohipa.

E mea 'aipa te tai'o hōpe'a

> Eita ia te 'ohipa i te mea ho'ona.

E feruri fa'ahou vau i tā'u 'ōpuara'a a ani atu ai i te mau uira'a tano :

E fa'arahi anei au i te mau hotu e ho'o ? E taui i te fāito o te ho'o ? Fa'aiti i te mau uta'a ?

o VAI TĒ

TAUTURU MAI ?

> CCISM, DAG,
CAPL

4. HI'OPO'ARA'A FĀITO 'ITE HOU A HA'AMATA AI I TĒ HOROHORO NŌ TĀ'U 'ŌPUARA'A

Ia pāpū e mea 'aravihi au nō tā'u 'ōpuara'a, e rave au i te hō'ē hi'opo'ara'a fāito 'ite i te CAPL, te DAG, te CFPPA nō 'Opunohu, te SEFI e aore rā i te fare 'oire i reira vau e noho ai.

IA AU I TE MAU HŌPE'A O TE TĀMATARA'A, E Ō ATU VAU I ROTO I :

- te hō'ē ha'api'ira'a fa'aau i te 'ite 'aufauhia nā te SEFI ;
- te hō'ē ha'api'ira'a mata'i ia au i te mau tuha'a i te CFPPA, fa'ahopehia e te hō'ē ha'apā'arira'a tōro'a o te ha'apāpū i tō'u mau 'aravihi e riro ei CAE nā ni'a i te anira'a a tō'u 'orometua ;
- E aore rā e ha'amata vau i tē horohoro nō te ha'amaura'a i tā'u 'ohipa.

> DAG, CAPL, CFPPA,
SEFI, Fare 'oire

E tāpe'a vau i te parau ha'apāpū i te hōpe'a o te tāmatara'a e tu'uhia i roto i tā'u pu'e parau ICRA ia ani atu vau.

TA'ATA E 'ŌPUARA'A TĀ NA : HI'OPO'ARA'A FĀITO 'ITE

Ia au i te mau tai'o hōpe'a e toru tuha'a hou te 'ōpuara'a e ha'amata :

FĀITO 'ITE 1

Hi'opo'ara'a « 'fa'ata'a i te hō'ē ha'apā'arira'a o te mau 'ite tumu »

Ha'api'ira'a fa'aau i te 'ite i te SEFI (e 'aufauhia 'oe)

(Mai te peu e ha'amanahia te mau 'aravihi, e ō 'oe i roto i te ha'api'ira'a Fāito 'ite 2)

Fāna'o paha i te ti'ara'a ta'ata 'imi 'ohipa

FĀITO 'ITE 2

Hi'opo'ara'a « 'fa'ata'a i te hō'ē ha'apā'arira'a o te mau 'ite mata'i »

Ha'api'ira'a mata'i tātuha'a e ha'apā'arira'a tōro'a (CFPPA e aore rā SEFI)

(Mai te peu e ha'amanahia te mau 'aravihi, e ō 'oe i roto i te ha'api'ira'a Fāito 'ite 2)

Fāna'o paha i te parau fa'aau CAE

FĀITO 'ITE 3

Hi'opo'ara'a « 'fa'ata'a i te hō'ē ha'apā'arira'a o te mau 'ite tumu »

E ha'amata paha tā 'oe 'ohipa (a hi'o pene 5 o te puta iti

E fāna'o paha i te ICRA i muri mai i te ha'amata'ra'a te 'ohipa

HI'ORA'A I TE TĀPURA HOU A HA'AMATA AI

● NOA'A TE 'ITE

● PARAU FATURA'A / TĀRAHURA'A NŌ TE FENUA / FENUA MITI

● TUATĀPAPARA'A HA'AMAU 'OHIPA FERURIHIA

● HI'OPO'ARA'A FĀITO 'ITE

Mai te peu ua oti teie nā tuha'a e 4,
a haere i mua e a ha'amata i te horohoro

5

ANI I TE TAUTURU ICRA

(Fa'aōra'a mā te Ha'amau / Rave fa'ahou i te 'Ohipa)

Tauturu ti'a'auhia e te SEFI | Ha'amaramaramara'a : icra@sefi.pf

Nō te turura'a pae moni ia 'u, e ani vau i te tauturu a te fenua.

A TE MAU TAUTURU NŌ TE MAU TA'ATA HA'AMAU TAIETE

- **90 000 FCFP/'āva'e**
- **Moni turu ha'amatara'a :**
450 000 FCFP fāito rahi a'e nō te mauiha'a 'āpī
- **Ha'api'ira'a ti'a'aura'a 'aufauhia** (tau 35 h)
- **Arata'ira'a mata'ī** e te hō'ē fa'anahora'a 'aravihi i roto i te tumu o te 'ōpuara'a.

B TE MAU FA'AUERA'A NŌ TE FĀNA'O

- **Ia rae'ahia e 18 matahitī**
- **Hōrō'a i te parau tāpa'ora'a i'oa i te S.E.F.I.** ei ta'ata 'imi 'ohipa.
- **'Ōpuara'a 'ohipa tumu**
- Aita i ani i te I.C.R.A. **a 4 matahitī**

C MEA NĀ HEA ?

- E 'iriti au i te hō'ē pu'e parau i muri mai i tō'u fārereira'a i te rauti a te **S.E.F.I.**

Tei te ta'amotu Tuha'a Pae, Matuita e Tuamotu-Ma'areva vau, i 'iriti au i te hō'ē pu'e parau i te piha 'ohipa a te Tāvana Hau i muri mai i te fārereira'a.

E haere au i te fārereira'a e tā'u tuatāpapara'a mata'ī e faufa'a.

E hōrō'a vau i tā'u anira'a a tīa'i ai i te pāhonora'a a te Tōmite hou vau a ha'amata ai e a ani ai i tā u tāreta tōrō'a e aore rā tā'u pātana.

D TE FA'ANAHORA'A 'ĀPE'E

E 'āpe'e o ia ia 'u e 24 'āva'e e, e fa'atae atu i te S.E.F.I. i te hō'ē parau ha'apāpūra'a 'ohipa tā'āva'e.

E fārerei au i :

- Te DAG nō te mau 'ōpuara'a fa'a'apu
- Te EPIC Vānira nō te fa'a'apura'a vānira
- Te DRMM nō te mau 'ōpuara'a fa'a'apura'a hotu moana
- Te CCISM nō te tahi atu 'ōpuara'a

la pāpū aita e ravera'a 'ohipa, e fa'a'orehia te parau fa'aaura'a e, e fa'aho'i i te moni turu i 'aufauhia.

E rave noa vau i te 'ohipa i fa'a'itehia i roto i te 'ōpuara'a.

E tāpa'o vau i tō'u i'oa i te RNS i te Fare Turuuta'a.

6

E ANI VAU I TE MAU PARAU FA'ATI'ARA'A

E tītauhiā te tahi mau parau fa'ati'ara'a.

E tauturu teie pene ia 'ite i teie mau tauturu.

**E hina'aro vau i te hō'ē
parau fa'ati'ara'a :**

Eani au i:

TE MAU PARAU FA'ATI'ARA'A HOU A HA'AMATA

'Ohipa		
Tāpūra'a tumu rā'au	Tāpūra'a tumu rā'au	Mairie
Vaere	Vaere	DAG
Tāpūra'a fenua	Tāpūra'a fenua	
Fa'aīra'a fenua	Fa'aīra'a fenua	
Patura'a fare	Patura'a fare	DAF
Fa'atoro i te purūmu	-	

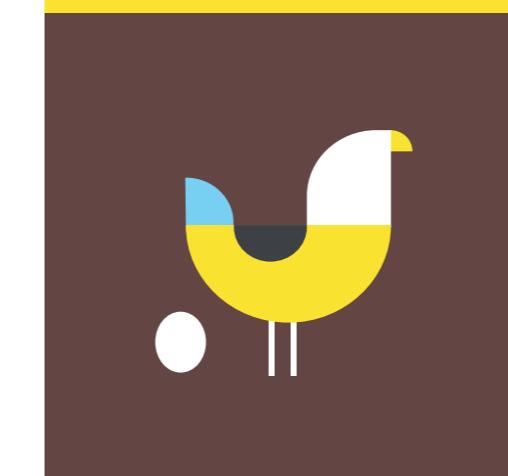
E HOPE'ARA'A TĀ'U 'OHIPA I NI'A I TE ARUTAIMAREVA

Vaiihora'a e aore rā hāmanira'a rahi i te rā'au hīmio (morī, fa'apori fenua, rā'au ha'apohe manumanu, māhu)		DIREN
Fa'ato'eto'era'a mā'a hau atu i te 1 000 m ³	Fenua 'āna'ihia nō te arutaimāreva	
Fa'a'amura'a 'animara (pua'a, moa... e hotu moana, manumanu e aore rā to'e...)		
'Ohipa i roto i te hō'ē fare tauha'a rā'au		
Hāmanira'a tao'a ha'amaita'ihiā nō roto mai i te hotu fa'a'apu ('ārahu, mā'a, fa'apori fenua, para, a'aa'a...)		
Tūpa'ira'a 'animara		

**E hina'aro vau i te hō'ē
parau fa'ati'ara'a :**

Eani au i:

IA HINA'ARO VAU E FA'A'AMU I TE MOA 'ŌFA'A

Ha'amaura'a / fa'arahira'a i te fa'a'amura'a moa 'ōfa'a

DIREN, DAG

Ha'amaura'a / fa'arahira'a i te fāito poroira'a pinea moa 'ōfa'a 1 mahana te pā'arira'a

DAG

Fa'aau maita'ira'a i te huero moa nō tā'u fare

DBS

IA HO'O VAU I TE MĀ'A TUNU

Mā'a e te 'i'o 'animara e tae atu i te i'a e te hotu moana

Matarara'a e fa'a'ohipara'a i tā'u taiete

CHSP

Mā'a e te mau hotu fenua

-

-

PARAU FA'ATI'ARA'A HOU E I TE ROARA'A O TĀ'U 'OHIPA NŌ TE

Poroira'a i te ara

Huero e aore rā rā'au tupu

Parau fa'ati'ara'a nō te poro'i te ara

'Animara fa'a'ōu'a

Parau fa'ati'ara'a nō te poro'i te ara

Mā'a nā te 'animara

Parau fa'ati'ara'a nō te poro'i te ara

Rā'au ha'apohe manumanu

Poroira'a i te rā'au ha'apohe manumanu

Ha'apori repo, repo ha'apori

Parau fa'ati'ara'a nō te poro'i te ara

Ha'apono i te mau motu

Rā'au tupu

Utara'a i rotopū i te mau motu

Repo ha'aporihiā i hāmanihia i te fenua nei

Utara'a i rotopū i te mau motu

'Animara

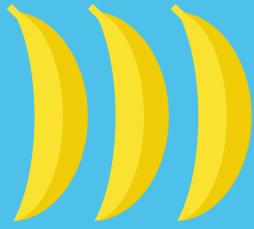
Hurira'a i ni'a i te faura'o

DBS (Motu Uta)

DBS (Pirae)

7. E MĀ'ITI AU I TŌ'U TI'ARA'A TŌRO'A

TĀRETA TŌRO'A

E ta'ata ti'a vau e aore rā morare e ho'o nei :

- Hotu fa'a'apu aita i ha'amaita'ihia
- 'Animara ora (eiaha rā te 'animara 'utuāfare)
- Te i'a tairoto o tā'u i tā'i'a (eiaha rā te ta'ata mōrare)
- Rā'au tupu rapa'au ma'i e/e aore rā rā'au i fa'aineinehia
- 'ārahu nō te fenua nei (rā'au nō te fenua nei)

Aita e tāreta nā te rave 'ohipa a te Hau (Hau Nui, Hau Fenua, 'Oire)

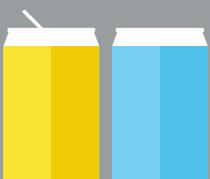
PĀTANA

E ta'ata ti'a e aore rā mōrare au e ho'o nei i :

- Te mau hotu fa'a'apu e fa'a'amu i ha'amata'ihia e aore rā i ho'ohia mai i te tahi ta'ata rā
- Te i'a tairoto o tā'u i tā'i'a (e te ta'ata mōrare ana'e)
- Te rā'au nō te fenua nei

PARAU FA'ATI'A (HAU I TE PĀTANA)

E ta'ata ti'a vau e aore rā morare e ho'o nei :

- I te hotu fa'a'apu i ha'amaita'ihia ei inu

E titauhia ia noa'a nā mua tā'u parau fa'ati'ara'a tapiho'ora'a inu hou a ani i te PĀTANA.

- Te ta'ata ti'a e ta'ata ia e ti'ara'a ture tō na
- Te ta'ata morare e pupu ta'ata ia e ti'ara'a ture e, e te ti'ara'a mana e te hopoi'a

E AHA TE TĀRETA TŌRO'A ?

E fa'ati'a te TĀRETA TŌRO'A i tō'u ti'ara'a ta'ata fa'a'apu, fa'a'amu 'animara e/e aore rā ta'ata tautai tairoto tāmau. Mea tāmoni o ia e nā te CAPL e hōro'a.

> DAG, EVT, DRMM
CAPL, ISPF

E AHA TĀU 'OHIPA E RAVE NŌ TE TĀRETA TŌRO'A ?

1 Tāpa'ora'a i'oa i ni'a i te « tāpura ta'ata tōro'a » i :

- DRMM (tautai tairoto) e aore rā,
- DAG (fa'a'apu e/e aore rā fa'a'amu) e aore rā,
- EVT (fa'a'apu vānira)

2 Tāpa'ora'a i'oa i ni'a i te « tāpura ta'ata tōro'a » i :

- CAPL

3 Tāpa'ora'a i'oa i ni'a i te « RTE - tāpura nō te fenua o te mau taiete » i :

- ISPF

E tī'a ia tāpa'o i te i'oa i te RTE nā roto i te 'īmere mail.rte@ispf.pf mā te 'āpiti atu i tā 'oe mau hoho'a tāreta CAPL e iho ta'ata.

> DICP, ISPF,
CCISM

E AHA TE PĀTANA

E tute tāmatahitia te pātana nō te ti'ara'a ravera'a 'ohipa 'imira'a faufa'a moni 'āva'e 'ore « fāna'o i te pātana »

E AHA TĀU 'OHIPA E RAVE NŌ TE PĀTANA ?

E fa'a'ite au i tā 'u 'ohipa i te « Fa'aterera'a o te mau tute rau a te Hau » (DICP) e i te Pū tai'ora'a rau nō Pōrīnetia farāni (ISPF) ia noa'a mai te nūmera TAHITI

> CCISM, DGAE,
DICP

E AHA TE PARAU FA'ATI'ARA'A ?

E tute tāmatahitia te parau fa'ati'ara'a nō te ho'o i te inu

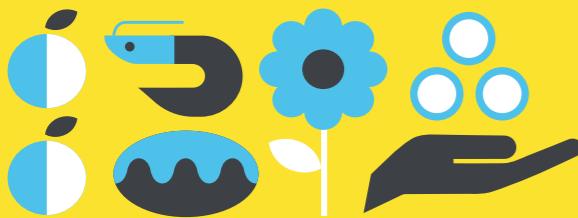
E AHA TĀU 'OHIPA E RAVE NŌ TE PARAU FA'ATI'ARA'A ?

E tā 'u pātana, e ani vau i te « Fa'aterera'a o te 'Ohipa 'Imira'a faufa'a » (DGAE)

A tai'o nā mua i ni'a i te tahua natirara www.capl.pf ; www.ccism.pf e www.impot-polynesie.gov.pf ia 'ite i te fāito moni e 'aufau.

8. E MĀ'ITI AU I TĀ'U TUTE

NŌ TE TĀRETA TŌRO'A

> CAPL, DICP

TE TVA (TUTE I NI'A I TE FAUFA'A HAU)

Te ho'ora'a i te mau hotu fa'a'apu aita e TVA, e mā'iti au :

Te niu o te tute-'ore-ra'a

- + Aita e parau 'aufaura'a TVA nā tā'u mau hōani
- Aita e fa'aho'ira'a TVA i 'aufauhia nā tā'u mau ho'o tao'a

Te TVA 'ōhie e aore rā tumu.

- Parau 'aufaura'a i te TVA nā tā'u mau hōani nō tā'u mau ho'o ato'a
- + Fa'aho'ira'a i te TVA i fa'a'aufauhia e tā'u mau ho'o tao'a

E titauhia vau ia hōrō'a i tā'u parau fa'a'itera'a TVA i te mau tai'o mahana i fa'ata'ahia e te 'āfata tute.

TE CST (TUTE AUTAEA'ERA'A)

E tute teie i ni'a i te tai'o o te faufa'a ho'o.

- E tutehia e te CST te mau 'āpī o tā'u fa'a'apu, fa'a'apu hotu moana e te tautai (a ani i te 'api 4030)
- E fa'a'ite vau i teie mau 'āpī i te mau matahiti ato'a

NĀ TE MAU TA'ATA PĀTANA

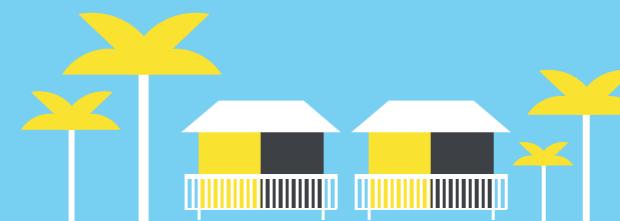

> CCISM, DICP

TE FA'ANAHORA'A NŌ TE MAU TAIETE NA'INA'I ROA (TPE)

Tai'o faufa'a ho'o iti a'e e aore rā tuea i te fāito moni e 200 000 000 F i te matahiti

- Aita e tute i na matahiti tīvira mātāmua e 3
- Tute tohu tāmatahiti e 25 000 F e aore rā 45 000 F i te 4 o te matahiti
- Aita e tute i ni'a i te mau 'aitauira'a, aita e CST, aita e tute ha'api'ira'a, aita e pātana e TVA 'ia tupu noa atu.

TE FA'ANAHORA'A A TE TAIETE

Tai'o faufa'a ho'o i te 5 000 000 F i te matahiti

- E 'aufau vau i te CST
- E fa'a'aufau vau e, e fa'a'ite vau i te TVA
- E 'aufau vau i te tute 'aitauira'a o tei fa'a'ohipahia i ni'a i te tai'o faufa'a ho'o o tā'u e fa'a'ite i te mau matahiti ato'a.

Nō te mau ta'ata mōrare e vai ā te tahi mau tute.

9

E 'AUFUAU VAU I TE PĀRURU TŌTIARE NŌ TE TĀ'ATO'ARA'A (PSG)

E fa'ati'a te PSG ia pāruru-tōtiare-hia vau nō te ma'i e, ia au i te : Fa'anahora'a, i ni'a i tā'u pāruru « fa'atuha'ara'a ». E toru 'āfata

la ha'amau vau i te hō'ē 'ohipa, e ti'a tā'u pārurura'a tōtiare i tē taui.

TE FA'ANAHORA'A A TE MAU RAVE 'OHIPA (RSS)

- Nā te mau rave 'ohipa e nae'ahia e 80 hora 'ohipa i te 'āva'e
- E 'aufauhia te tahi tuha'a moni i ni'a i tā'u « moni 'āva'e ti'a » (e 30%)

Pāruru ma'i ✓

Pāruru fa'atuha'ara'a ✓

TE FA'ANAHORA'A AUTAEA'ERA'A NŌ PŌRINETIA FARĀNI (RSPF)

- Nā te mau ta'ata e rave nei i te 'ohipa nā rātou iho e nae'ahia te fāito moni e 87 346 F i te 'āva'e (97 346 nō nā 'āpiti)

TE FA'ANAHORA'A A TE MAU TA'ATA MONI-'ĀVA'E 'ORE (RNS)

- Nā te mau ta'ata e rave nei i te 'ohipa nā rātou iho e hau te fāito moni i te 87 346 F i te 'āva'e (97 346 nō nā 'āpiti)
- E 'iritihia te tahi tuha'a moni i ni'a i tā'u moni (fāito ti'a i raro mai i te tahua e, e fāito i ni'a atu)

Pāruru ma'i ✓

Pāruru fa'atuha'ara'a
ā ni'a i te anira'a

Pāruru 'ati 'ohipa
ā ni'a i te anira'a

E ANI VAU I TE TĀRETA TŌRO'A E/E AOURE RĀ E 'OHIPA « PĀTANAHIA » TĀ'U

Tō'u orara'a 'ohipa i teie mahana

Tō'u orara'a 'ohipa i muri mai i tō'u ha'amatara'a

E ta'ata tuha'a vau

(e fāna'o vau i te pāruru tōtiare a te hō'ē mero o tō'u feti'i)

O te hō'ē rave 'ohipa tāmoni
(unuma e aore rā a te hau)

O te hō'ē ta'ata.

O te hō'ē ta'ata i roto i te 'āfata RNS

> E fa'aō vau i roto i te 'āfata RNS

> E ani vau ia ō i roto i te 'āfata RSPF

> E fa'aō vau i roto i te 'āfata RNS

Tei roto vau i te 'āfata RSPF

Ta'ata 'ōtahi e « te moni ti'a tā'āva'e 'e'ere i te moni tāmau» hau atu i te 87 346 FCP

E 'āpiti e « te moni ti'a tā'āva'e 'e'ere i te moni tāmau» a te hau atu i te 97 346 FCP

> E fa'aō vau i roto i te 'āfata RNS

> E fa'aō vau i roto i te 'āfata RNS

E moni 'āva'e tāmau tā'u

> E fa'aea vau i roto i te 'āfata RGS

Ua fa'atuha'ahia vau (e'ere nā te Hau Nui)

Tā'u 'ohipa hou vau a fa'atuha'ahia ai e :

Ta'ata moni 'āva'e tāmau 'ore e/e aore rā fa'a'apu

Ta'ata monioni 'āva'e tāmau (unuma e aore rā a te Hau)

> E fa'aō vau i roto i te 'āfata RNS
> E fa'ataimehia tā'u moni fa'atuha'ara'a
(ia au i te 'ohipa)

> E fa'aea vau i roto i te 'āfata a te mau fa'atuha'ahia
> E 'aufau-noa-hia tā'u moni fa'atuha'ara'a

Mai te peu e « moni fa'atuha'ara'a hau tā'u », e iti mai e aore rā e fa'a'orehia ia au i tā'u moni 'āva'e tāmau.

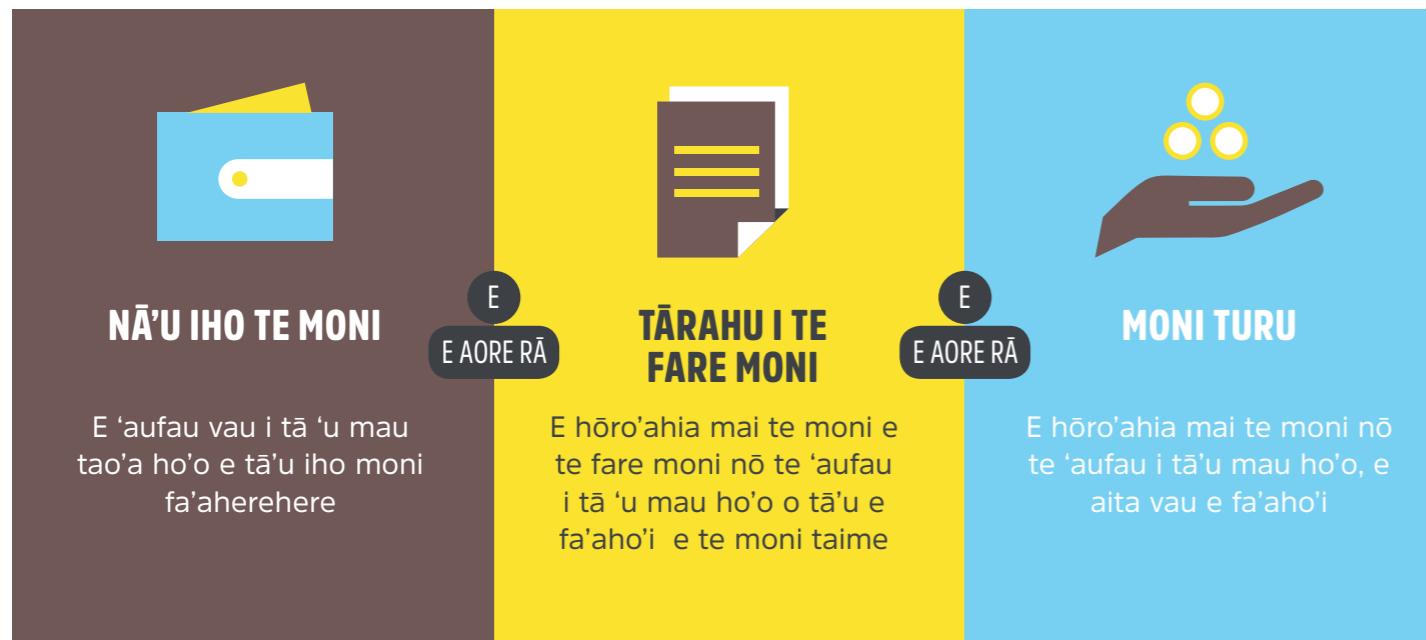
E ta'ata fa'atuha'ahia vau a te Hau nui

> E haere au i te Fa'aterera'a rahi
o te 'Imira'a faufa'a a te hau
(DGFIP)

10. NĀ'U E 'AUFAU I TĀ'U 'ŌPUARA'A

Hou a fa'anaho i te 'aufaura'a, e ani vau i te mau ta'ata ho'o tao'a i te mau fa'ata'ara'a tao'a ho'o nō te nūmera i te tā'ato'ara'a o tā'u mau ha'amau'ara'a.

- Fa'ata'ara'a tao'a i ni'a i tō'u i'oa e aore rā te i'oa o tā'u taiete
- Moni tute 'ore e moni e te tute
- Moni ferēti i tai'ohia

TE MAU TĀRAHU

E ani vau i te taiete tārahu moni ia au i tā 'u « tāpura faufa'a ».

Tei te fāito o tā'u mau ho'o e mā'itihia ai te taiete tārahu moni.

Tārahu moni rahi:

SOCREDO, BT, BP

Tārahu hau:

SOFIDEP

Tārahu moni iti (tārahu na'ina'i):

ADIE

TE MAU MONI TURU

E fāna'o vau i te moni tauturu e te mau fāito hau a'e i fa'aotihia e ia au i te tahī mau fa'ahepora'a.

E hina'aro vau i te tauturu nō te

DAG DRMM DGAE DÉFISC SEFI

Ho'o i te mau mauiha'a na'ina'i fa'a'apu e ha'amaita'ira'a mā'a
Tāpū matie, tāpū rā'au, mauiha'a fa'atahe pape, parual marumaru...

Ho'o i te mau mauiha'a rarahi fa'a'apu e ha'amaita'ira'a mā'a
Ārote, fare marumaru e paruai marumaru, māteria vaiihora'a tao'a (piha to'eto'e), ha'amaita'ira'a hotu fa'a'apu...

Feruri e rave i te mau fa'anahora'a fenua fa'a'apu

Tuatāpapara'a mata'i e ture, vaererā'a tuha'a fenua, torora'a e aore rā tātā'ira'a i te purūmu, te aravai...

Ha'amau i te hō'ē fa'a'amura'a

Tuatāpapara'a, patura'a, fa'a'āpīra'a - fa'atano i ni'a i te mau fa'auera'a fa'a'amura'a e aore rā rapa'aura'a i te mau tahera'a pape e aore rā te mau fāri'i fa'a'apu e te i'a

Ha'amata i te rautea manu meri nō te ho'o i te meri

Ho'o i te mau rā'au tupu e aore rā te mau pa'e nō te fa'a'amura'a
Rā'au mā'a hotu, tumu 'Itā, tumu mei'a, painapo, pu'a, pu'a'atoro, manu meri...

Ha'afaufa'a i tā'u mau rā'au tupu e aore rā tā'u mau hotu
Tumu ha'ari, raufara, taofe, 'ina'i pua'atoro...

Ho'o i te mau mauiha'a nō te ha'afaufa'a i tā'u uru ha'ari

Mauiha'a e huoro rau i te tārifa tauturuhia, pa'epa'e tāra'i pūhā, punu'arū nō te tāpunura'a tumu ha'ari...

'Ohipa fa'atānira'a

Ha'apuroro parau, tuatāpapara'a mātete, ho'ora'a tao'a (pū'ohu, 'iri fa'atānira'a...)

Taui nō te fa'a'apu piō

Ha'apāpū i te maita'i o tā'u mau hotu

Hi'opo'ara'a, fa'ata'ara'a, ha'api'ira'a, ia noa'a te parau ha'apāpū'a

Te ferēti a tā'u mau huoro rau e aore rā a tā'u mau hotu

'Aufau i te hō'ē taiete nūmerara'a faufa'a

Ia noa'a te hō'ē fa'anava'ira'a moni

Tihepu i te rave 'ohipa

Fa'atupuha'a 'ōpuara'a fa'a'apura'a hotu moana

Ala noa'a te mau fa'anahora'a huru rau e te mau tauihā'a

11. E MĀ'ITI E, E TIHEPU VAU I TE RAVE 'OHIPA

HOU TE TIHEPURA'A

E TAI'O VAU I TE TURE 'OHIPA

- Huru parau fa'aau (CDD, CDI, tau tuha'ahia, 'Ohipa hau ...)
- Fa'a'itera'a hou te tihepura'a
- Parau moni 'āva'e, SMIG, moni taime nō te pāpū 'ore, hora hau, mahana fa'aeara'a ...

> Fa'aterera'a nō te 'ohipa

E TAI'O VAU I TE MAU PARAU PIA E TE MAU TAUTURU A TE SEFI

- Parau piara'a e tai'ora'a i te parau a te mau ta'ata 'imi 'ohipa
- Tauturu i te tihepura'a (a hi'o i te 'api i muri mai)

> SEFI

E HA'APĀPŪ VAU I TE MAU HOHORORA'A FA'AHEPOHIA

- 'Aufaura'a tuha'a CPS a te mau rave 'ohipa
- Fa'a'itera'a i ni'a i te tāpura a te mau fatu 'ohipa
- Fa'a'itera'a hou te tihepura'a

> CPS

E ANI VAU I TE TAUTURU I TE SEFI

3 HURU PARAU FA'AU TURUHIA NĀ TE FATU 'OHIPA

ACT - TURU I TE PARAU FA'AU 'OHIPA

- CDI tau hope
- 36 000 F/āva'e, 'aufau-nā-mua-hia i te mau 3 'āva'e ato'a
I te roara'a e 2 matahiti : tā'ato'ara'a 864 000 F

ACT PRO - TURU I TE PARAU FA'AU 'OHIPA TĀMAU

- CDI tau hope i ni'a i te fā'anahora'a āpitī : raver'a'i roto i te taiete e ha'api'ira'a i roto i te hō'ē e aore rā e rave rahi fare ha'api'ira'a tōrō'a
- 49 000 F/āva'e i te matahiti mātāmua e 61 000 F/āva'e i te matahiti 2 : tā'ato'ara'a 1 320 000 F
- Fā'anahora'a e 'aufaura'a i te ha'api'ira'a nā te 'Afata Ti'a'aura'a Ha'api'ira'a Tōrō'a

⚠ 'Āfa'i i te pu'e parau anira'a 30 mahana hou te tai'o mahana tihepura'a

ACT PRIM - TURU I TE PARAU FA'AU 'OHIPA PRIM

- CDI tau hope nō te rave 'ohipa mātāmua
- 46 000 F/āva'e (tūea i te uta'a fatu 'ohipa i ni'a i te fāito o te SMIG)
I te roara'a e 2 matahiti : tā'ato'ara'a 1 104 000 F

HONO

■ ADIE Association pour le Droit à l'Initiative Locale

Av du Maréchal Foch, Impasse Liberty, BP 40558
Fare Tony, Papeete
> polynesie@adie.org
> www.adie.org
40 53 44 23

■ Organismes de certification Bio

BIOAGRICERT Gilles PARZY
BP 43 138 Fare Tony,
98 713 Papeete
> bac@edenparc.org
> http://www.bioagricert.org/en/
87 70 68 62

SPG BIOFETIA Système Participatif de Garantie BIOFetia
Rue Tuterai Tane, route de l'hippodrome
98 716 Pirae
> info@biofetia.pf
> www.biofetia.pf
87 35 49 35

ECOCERT
Vincent Talbot
New Caledonia & South Pacific
> vincent.talbotest@ecocert.com
(+687) 79 38 39

■ CAPL Chambre de l'Agriculture et de la Pêche Lagonaire

Rue Tuterai Tane hippodrome
98716 Pirae
> secretariat@capl.pf
> www.capl.pf
40 50 26 90

■ CCISM Chambre de Commerce, d'Industrie, des Services et des Métiers

BP118, 41 Rue du Dr Cassiau,
98713 Papeete
> info@ccism.pf
> www.ccism.pf
40 47 27 00

■ CFPPA Centre de Formation Professionnel et de Promotion Agricoles

À Moorea, vallée d'Opunohu
40 56 39 45
À Papeete, 54 rue Gauguin
40 42 99 58
> cfppa.opunohu@mail.pf
> www.establissemnt-opunohu.com

■ CMMMP Centre des Métiers de la Mer de Polynésie Française

Zone administrative de Motu Uta
> contact@cmmmp.pf
> www.cmmmp.pf
40 54 18 88

■ CPS Caisse de Prévoyance Sociale

11 Avenue du Commandant Chessé, Papeete
> info@cps.pf
> www.cps.pf
40 41 68 68

■ DAF Direction des Affaires Foncières

Rue Dumont d'Urville, Orovini, Immeuble TE
FENUA BP 114 - 98713 Papeete
> daf.direction@foncier.gov.pf
> www.affaires-foncieres.gov.pf
40 47 18 18

■ DAG Direction de l'Agriculture

Rue Tuterai Tane, route de l'hippodrome
BP 100 - 98 716 Pirae
> secretariat@rural.gov.pf
> www.rural.gov.pf
40 42 81 44

■ DBS Direction Biosécurité

Rue Tuterai Tane hippodrome
98716 Pirae
> secretariat@biosecurite.gov.pf
> www.biosecurite.gov.pf
40 42 35 18

■ DGAE Direction Générale des Affaires Economiques

Bâtiment des Affaires Economiques, Fare ute
BP 82, 98713 Papeete
> dgae@economie.gov.pf
> www.dgae.gov.pf
40 50 97 97

■ DGIFP Direction générale des Finances publiques

27 rue Anne-Marie Javouhey
BP 86 - 98713 Papeete
> dfip987@dgifp.finances.gouv.fr
> http://www.polynesie-francaise.pref.gouv.fr
40 46 70 00

■ DICP Direction Des Impôts Et Des Contributions Publiques

11 rue du Commandant Destremau
BP 80 – 98713 Papeete
> directiondesimpots@dicp.gov.pf
> www.impot-polynesie.gov.pf
40 46 13 13

■ DIREN Direction de l'Environnement

Immeuble TNTV, Mission
98713 Papeete
> direction@environnement.gov.pf
> www.environnement.pf
40 47 66 66

■ DPAM Direction des Affaires Maritimes

Fare Ute - Route de la Papeava - Entrée du
Port de pêche - BP 9005 - 98 715 Motu Uta
PAPEETE
> accueil.dpam@maritime.gov.pf
> www.maritime.gov.pf
40 54 45 00

■ DRMM Direction des Ressources Marines et Minières

Fare Ute - Immeuble Le caill - 2ème étage
BP 20 - 98713 Papeete
> drm@drm.gov.pf
> www.ressources-marines.gov.pf
40 50 25 50

■ EVT Etablissement Vanille de Tahiti

Rue Tuterai Tane, route de l'hippodrome
98 716 Pirae
> vanille@vanilledetahiti.pf
> www.vanilledetahiti.com
40 50 89 50

■ Fonds Paritaire de Gestion

Immeuble Artemis Paofai, rue du 5 mars 1797
(face à l'Institut Louis Malardé) - 2ème étage à gauche
> contact@fondsparitaire.pf
> www.fondsparitaire.pf
40 42 71 00

■ ISPF Institut de la Statistique de la Polynésie-française

Immeuble Uupa – 1er étage – Rue Edouard Ahnne - BP 395 - 98713 Papeete
> ispf@ispf.pf
> www.ispf.pf
40 47 34 34

■ SAU Direction de l'urbanisme

11, rue du commandant Destremau, Bat. A1
BP 866 - 98713 Papeete
> direction.sau@urbanisme.gov.pf
> www.urbanisme.gov.pf
40 46 80 23

■ SEFI Service de l'Emploi, de la Formation et de l'Insertion Professionnelle

Immeuble Papineau, Rue Mgr Tepano Jaussen,
98713 Papeete
> sefi@sefi.pf
> www.sefi.pf
40 46 12 12

■ SOFIDEP Société de Financement du Développement de la Polynésie française

15-17 rue du Docteur Cassiau
Papeete
> contact@sofidep.pf
> www.sofidep.pf
40 50 93 30

■ TRAV Direction du travail

Rue Tepano Jaussen Immeuble Papineau
3ème étage
Rue Monseigneur Jaussen, Papeete
> directiondutravail@travail.gov.pf
> www.directiondutravail.gov.pf
40 50 80 00

HŪRŌ !

Ua fa'aineine 'oe i tā 'oe ha'amaura'a 'ohipa e ua horohoro 'oe nō te mau parau terera'a 'ohipa.

E taui noa te ture e te mātete e, e tano ia tuea noa ato'a tā 'oe 'ohipa.

A vai māramarama noa e, a feruri maita'i hou a fa'aotii te 'ohipa.

FA'AITOITO !

MINISTÈRE DE L'ECONOMIE VERTE ET DU DOMAINE
EN CHARGE DES MINES ET DE LA RECHERCHE

